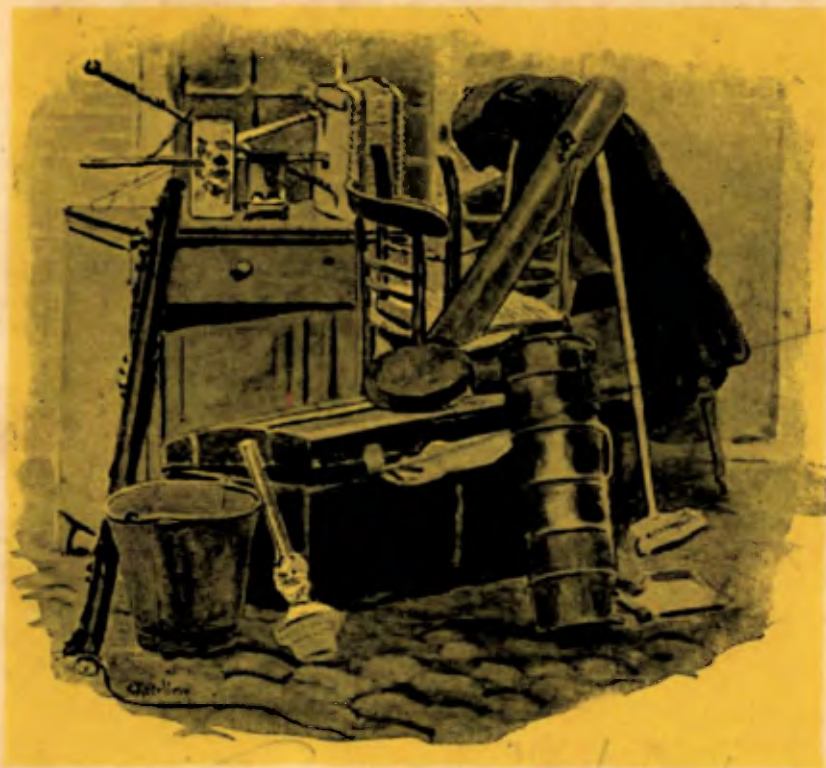

J O H A N N A

G. F. CALLENBACH

UITGEVER - NIJKERK

ONDER DEN BLOOTEN HEMEL

JOHĀNNA

ONDER DEN
BLOOTEN HEMEL

EEN WARE
GEBEURTENIS

ZESDE DRUK

G. F. CALLENBACH — UITGEVER — NIJKERK

Het was Zaterdagavond in de maand Mei, en het was mooi, zacht weer. Op straat was het heel druk, want vele menschen moesten hun inkoop en nog doen voor den Zondag. Maar was er buiten veel drukte en beweging, in de meeste woningen was het werk reeds afgelopen en heerschte die aangename en vredige rust,

die een voorsmaak geeft van den naderenden Zondag.

Dat was ook het geval in het huis van Hendrik Waarder. Alles was er netjes opgeruimd. De weinige eenvoudige meubeltjes blonken er als een spiegel; wat glimmen kon, glom, en nergens was meer een pluisje of vlekje te ontdekken.

Hoe netjes en schoon het kamertje er ook mocht uitzien; hoe vriendelijk en gezellig hier ook alles scheen, toch zou een nauwlettend toeschouwer al zeer spoedig gemerkt hebben, dat in dit huis zorgen woonden en beproevingen gedragen werden. Dat was maar al te duidelijk te zien aan het bewolkt gelaat van man en vrouw; dat was te hooren aan de bange zuchten, die beiden van tijd tot tijd slaakten; en dat was niet

minder te merken aan de tafel, die, hoe netjes en glanzend ook, toch dien geheelen Zaterdagavond ledig bleef. Zelfs geen kopje slappe koffie werd er geschonken; ook ging geen der huisgenooten uit om voor den Zondag levensmiddelen te koopen.

Hendrik Waarder bezat slechts één kind, een jongen van even twaalf jaar. Op dien Zaterdagavond zat deze ijverig zijn versje te leeren, dat hij morgen op de Zondagschool moest opzeggen. Hij zat een poosje met het hoofd in de handen over zijn Psalmboekje heengebogen. Toen zei hij op opgeruimden toon, terwijl hij het boekje dicht-sloeg:

„Zie zoo, mijn versje ken ik al vast. Luister maar, Moeder!

Zelfs vindt de musch een huis, o Heer!
De zwaluw legt haar jongskens neer
In 't kunstig nest bij Uw altaren.
Bij U, mijn koning en mijn God,
Verwacht mijn ziel een heilrijk lot;
Geduchte Heer der legerscharen,
Welzalig hij, die bij U woont,
Gestaag U prijst en eerbied toont.

Nu moet ik nog mijn tekst leeren,” ging de knaap voort, terwijl hij naar het boekenplankje ging, waarop de huisbijbel lag. Hij sloeg het boek open en las: „Worden niet vijf muschkens verkocht voor twee penningskens? En niet één van die is voor God vergeten. Ja, ook de haren uws hoofds zijn alle geteld. Vreest dan niet: gij gaat vele muschkens te boven.” Luk. 12 : 6 en 7.

Dezen tekst leerde Hendrik heel spoedig. De jongen kon gemakkelijk leeren, en de tekst was bovendien zoo heel begrijpelijk voor hem.

Muschjes! Wel, die kende hij zoo goed. Hij zag ze alle dagen. 's Morgens vroeg reeds maakte hun gesjilp hem soms wakker, want hij sliep op zolder, en zij hadden hun nestjes tusschen de pannen vlak bij hem. Dikwijls zaten ze op de vensterbank en gluurden met hun slimme oogjes naar binnen. Zij huppelden in de boomen van den eenen tak op den anderen. Zij trippelden op de straatsteenen en pikten soms vlak voor zijn voeten het voedsel op, dat zij daar vonden. Zij hadden evenwel weinig waarde. In het Oosten werden er vijf voor twee penningen ver-

kocht, zooals de Heiland in dezen tekst zeide. In ons land worden ze in het geheel niet verkocht; hier hebben ze dus geen waarde. Bij honderden kan men ze zien vliegen en rondhuppelen. En al die kleine onaanzienlijke vogeltjes worden door God gevoed en verzorgd. Zij hebben nestjes

om in te wonen en zij vinden hun voedsel in rijken overvloed. Als God nu zoo trouw en vaderlijk zorgt voor deze kleine waarde-looze diertjes, zou Hij dan de menschen vergeten en aan zichzelf overlaten? O neen, de haren van hun hoofd zijn door Hem geteld. Zij behoeven niet te vreezen: vele muschjes gaat de mensch te boven. . Deze tekst was dus zeer spoedig geleerd; en toen Hendrik hem goed kende, keek zijn moeder op de klok en zei: „Nu wordt het tijd voor je om naar bed te gaan, Hendrik!” „Ja, Moeder!” zei Hendrik, „maar” Hij kwam niet verder. Hij had willen zeggen: „Krijg ik eerst niet een boterham?” want zijn grage jongensmaag had daar bijzonder veel trek in. Maar het was voor hem niet verborgen gebleven, in hoe grooten nood

zijn ouders verkeerden; en hij wist, dat hij door dit verzoek nieuwe zuchten hen zou doen slaken, nieuw verdriet hun zou aandoen. Hij vroeg dus maar niets, zei vader en moeder goeden nacht, legde den bijbel op zijn plaats en ging naar boven.

Dacht Hendrik aan de muschjes, waarover in zijn versje en tekst gesproken werd, toen hij de kamer verliet, daar hij bij het naar boven gaan halfvloed begon te zingen:

„Zelfs vindt de musch een huis, o Heer!”?

„Hoor je wat die jongen daar zingt, vrouw?” vroeg Waarder, toen Hendrik naar boven was gegaan, en zijn stem nog weerklonk:

„Bij U, mijn koning en mijn God,
Verwacht mijn ziel een heilrijk lot.”

„O, dat is juist een versje voor òns. „Zelfs vindt de musch een huis, o Heer!”

„Ja,” zei vrouw Waarder, „het is een heel mooi vers, dat zal ik niet tegenspreken. Maar het heeft met onzen toestand toch niet veel te maken. De dominee, bij wien ik op catechisatie ging, zei, dat het beteekende, dat, waar de musch bij Gods altaren zijn nestje bouwde, de mensch”

„Ja, vrouw, ik wil graag gelooven, dat je bij een besten dominee op catechisatie hebt gegaan en dat hij je dit vers uitgelegd heeft, zooals dat moet. Maar *ik* denk nu alleen maar aan dien eersten regel: „Zelfs vindt de musch een huis, o Heer!” Zie je, *dat* is toch óók waar: ieder muschje heeft zijn nest; en wanneer God de vogels een nest geeft, zou Hij dan niet zorgen, dat ook

menschen, die op Hem vertrouwen, een woning hebben? O, die woorden houd ik vast. Ik beschouw ze als een boodschap van God, om ons moed in te spreken en te doen gelooven, dat Hij ook voor ons zorgen zal als straks straks”

Hij sprak het maar niet uit, wat er straks gebeuren zou. Het was al te vreeselijk. Nooit had hij kunnen denken, dat het in zijn leven zóó ver zou komen. Maar al kon hij ook die harde woorden niet over zijn lippen krijgen, in zijn verbeelding had hij toch reeds ontelbare malen doorleefd wat hem straks te wachten stond, indien God geen uitkomst gaf. En voorloopig merkte hij nog niets van die uitkomst. Alles scheen even donker voor hem. Hij zag en wist niet, hoe en van waar er redding zou

kunnen komen uit zijn bangen nood. Toch leefde diep in zijn ziel het vast geloof, dat een almachtig en liefderijk Vader in den hemel zijn weg bestuurde; dat Deze hem niet verlaten zou in zijn ellende; hem dus niet in dien rampzaligen toestand zou brengen, dat hij, zooals dat in een orzer Psalmen van Gods vijanden geschreven staat, „zou moeten zwerven en moeten dolen”. Van tijd tot tijd bezweek die goede verwachting wel eens, als hij aan den nabijzijnden Maandag dacht; maar het versje en de tekst, die zijn jongen dien avond geleerd had, waren hem als een vriendelijke en bemoedigende boodschap uit den hemel geweest, die zijn bezwijkenden moed weer versterkt en zijn geloof weer opgewekt had. Moeder de vrouw sprak haar man niet meer

tegen. Zij was altijd zeer doordrongen van haar roeping, dat zij voor hem een hulpe moest zijn. Als zij hem nu zijn geloof en moed ontnam, dan was zij juist het tegenovergestelde daarvan; dan gelek zij op iemand, die zijn naaste zijn eenige steunpunt ontnemt.

„Geloof *jij* maar, dat er uitkomst komen zal,” dacht zij in stilte; „maar *ik* zie niet, waar die vandaan zou moeten komen. Maandagmorgen al worden wij het huis uitgezet, dat is dus binnen twee dagen. Wat zou er in dien korten tijd kunnen gebeuren, waardoor dit verhinderd werd? Zou iemand ons een som gelds brengen, waarmee wij de achterstallige huur zouden kunnen betalen? Zou de huisheer medelijden met ons krijgen? Dat zou zeker tot de wonderen be-

hooren! Eer zou een wolf medelijden krijgen met het schaap, dat hij bezig is te verslinden; eer zou een kat medelijden krijgen met het arme muisje, dat tusschen haar pooten spartelt, dan dat *die* man medelijden kreeg met een armen huurder, die zijn schuld niet betalen kan. Neen, er zit niet anders op, dan dat wij Maandag beginnen te bedelen zooals de landloopers. En o, voor bedelen schaam ik me zoo. Ik heb dat altijd zoo goed kunnen begrijpen van dien onrechtvaardigen rentmeester uit de gelijkenis." (Luk. 16 : 3).

„Zelfs vindt de musch een huis, o Heer!" zei Waander weer halffluid. En daarna: „Worden niet vijf muschjes verkocht voor twee penningskens? En niet één van die is voor God vergeten. Ja, ook de haren uws

hoofds zijn alle geteld. Vreest dan niet, gij gaat vele muschjes te boven." „Vrouw, die woorden kan ik niet vergeten; ze leven in mijn hart, en ze moeten telkens over mijn lippen komen. Zou God deze woorden mij zoo onophoudelijk in herinnering brengen, wanneer Hij niet van plan was de waarheid er van aan ons te vervullen? Kom, laten we, voordat we gaan slapen, dat gezegend hoofdstuk eerst nog eens lezen, waarin dat geschreven staat."

Vrouw Waander verzette zich hier niet tegen. En ook háár troostten die woorden, die door den Zoon van God werden gesproken, toen Hij nog op aarde was. Kalm en getroost legde het echtpaar zich ter ruste op den vóórlaatsten avond van den dag, waarop zij uit hun woning zouden

worden gezet en zouden gaan behooren tot hen, die onder den blooten hemel moeten wonen.

Maar hoe was het nu toch wel gekomen, dat een oppassend en godvreezend huisgezin in zoo bitteren nood, in zoo groot verval was geraakt?

Niet één, maar meer dan één ramp had Waarder getroffen. Hij had ondervonden, dat een ongeluk zelden alleen komt. Hij was vroeger een flink arbeider op een fabriek geweest. Toen verdiende hij ruimschoots zijn dagelijksch brood. Maar op zekeren dag kwam hij, zonder kwaad te vermoeden, op zijn werk, toen hij tot zijn verwondering een ongewone drukte en onbeschrijfelijke verwarring bemerkte. Niemand dacht aan

werken, maar overal stonden groepjes werklieden, onder heftige gebaren, te praten. Spoedig vernam Waarder wat er gebeurd was. De eigenaar van de fabriek was spoorloos verdwenen: hij had een vreeselijk bankroet gemaakt. De fabriek werd gesloten en de arbeiders werden naar huis gezonden. Nu zou Waarder zeker wel ergens anders werk hebben kunnen vinden, indien hij juist niet spoedig na deze treurige gebeurtenis door een ernstige en langdurige ziekte was aangetast geworden. In dien zorgvollen tijd van krankheid moesten de spaarduitjes, die de zuinige huisvrouw bewaard had voor den dag des kwaads, worden aangesproken; en ach, ze smolten weg als sneeuw voor de zon. Wel trachtte vrouw Waarder, door uit werken te gaan, het gezin voor geheelen

ondergang te behoeden, maar zij kon dat niet lang volhouden; over dag hard werken en 's nachts dikwijls den slaap ontberen, omdat haar zieke man haar hulp noodig had, daar kon haar gestel niet tegen. Ook zij begon te sukkelen en moest het uit werken gaan er geheel aan geven. Waarder meldde zich, zoodra hij weer op de been was, overal aan, waar hij maar hopen kon werk te zullen krijgen; maar hij zag er zóó zwak en lijdend uit, dat kloeke, sterke mannen de voorkeur boven hem genoten, en hij iederen dag onverrichterzake naar huis terug moest keeren. De nood was daardoor zóó hoog gestegen, dat Waarder het eene meubelstuk na het andere had moeten verkoopen en desnietteenstaande reeds sedert eenigen tijd niet in staat was geweest de huur te be-

talen. Hoewel hij beloofd had zijn schuld te zullen afdoen, zoodra hij maar werk had gevonden, had de huisheer geantwoord, dat hij zich met deze praatjes niet langer inliet, en dat hij maatregelen zou nemen. Hij had dan ook maatregelen genomen: Waarder kon er op rekenen dat hij den eerstkomenden Maandag op straat zou worden gezet.

De steeg, waarin Waarder woonde, kwam uit in een straat, die grootendeels bestond uit winkelhuizen met bovenwoningen. Recht tegenover die steeg bevond zich een druk beklante kruidenierswinkel, en boven dien winkel woonde de familie Van der Schram. De huisvader was opzichter op een zeer groote fabriek. Vroeger had hij diezelfde betrekking bekleed op de fabriek, waar

Waarder arbeider was geweest; maar Van der Schram had niet, zooals deze, verlegen behoeven te staan om een andere plaats. De ijverige en nauwgezette man, wiens bekwaamheden bekend waren, en die door zijn patroon altijd zeer geprezen was geworden, was terstond weer op een andere fabriek klaargekomen, en ook dáár had hij zeer spoedig de achting en het vertrouwen van zijn nieuwen patroon gewonnen. Hoewel de heer Erkers zijn uitgebreide zaken in de stad had, en hij zich iederen dag op het kantoor en in de werkplaats liet zien, zoo woonde hij toch eenige uren van de stad verwijderd. Hij hield zeer veel van het buitenleven, en ook zijn vrouw voelde zich buiten het gezondst en het gelukkigst. De heer Erkers had in een der mooiste streken

van ons land een prachtige villalaten bouwen. Het was een lust om daar te komen, want mijnheer Erkers was een groot liefhebber van fraaie planten en bloemen en vruchtboomen. Daarbij was zijn zoon in het buitenland opgeleid in het boomkweekersvak. En daar het den eigenaar van dit prachtige buitenverblijf niet aan middelen ontbrak, kunt ge wel begrijpen, dat de woonplaats van den heer Erkers een aardsch paradijs genoemd kon worden.

Op denzelfden Maandagmorgen, die door Hendrik Waarder en de zijnen met zooveel zorg tegemoet was gezien, ging Sofie van der Schram, het eenige dochttertje van den opzichter over de fabriek van den heer Erkers, in den kruidenierswinkel een boodschap

doen. Zij was in dien winkel goed bekend, want er gingen niet veel dagen voorbij, dat zij geen bezoek daar bracht. Zij was de beste maatjes met den kruidenier en diens vrouw. Meestal hielp de laatste in den winkel. Als het heel druk was, bleef Sofietje altijd maar geduldig wachten, totdat háár beurt gekomen was. Dat deed ze ook nú, want er waren veel koopers, en er werden drukke gesprekken gevoerd. Zeker zou ze nu wel wat ongeduldig zijn geworden, want zij was zóó van de school naar den winkel gegaan, en haar twaalf-uurtje, waarin ze veel trek had, stond boven op haar te wachten. Maar ze hoorde iets vertellen, dat haar aandacht trok, en daardoor vergat zij haar boterham en haar eetlust.

„Ja, ja, 't is toch wat te zeggen,” zei een dikke vrouw, terwijl zij langzaam het geld, dat zij besteed had, op de toonbank uittelde. „'t Is zonde en schande, dat zeg ik, en dat mag iedereen hooren. Ik heb het zeker al honderdmaal van morgen gezegd 6 en 8 is 14, en een pond suiker van 24 Zie je, zulke oppassende menschen zóó maar op de straat te zetten hoe kan zoo'n vent het over zijn hart verkrijgen! Dat is 30, en 8 is 38 en dan nog 12, dat is precies 50, ziet u, juffrouw? Ja, wil u wel gelooven, ik was er kapot van, toen ik het hoorde. 't Was maar goed, dat ik het gisterenavond niet wist, want, me lieve mensch, ik zou geen oog hebben dichtgedaan van nacht. Ik ben altijd erg aantrekkerig geweest van kind af aan. Ik kan niet tegen

narigheid. Ik weet nog goed, hoe ik als kind eens een verdronken man uit het water heb zien ophalen. Maar, me lieve mensch, toen hebben ze wat met me moeten overbrengen; als ik je dat eens vertellen moest”

„Ja, dat geloof ik wel,” sprak een vrouw, die voor een paar centen mosterd kwam halen. „En waren het nou nog verkeerde menschen, dan zou ik er nog niets van zeggen; want wie wat verdient, moet wat hebben, zeg *ik* altijd maar. Als de man den boel verdrinkt of niet werken wil, en de vrouw verslonst en versnoept alles, dan krijgen ze loon naar werken, als ze zoo aan den dijk worden gezet. Voor *mijn* part zetten ze alle drinkebroers en alle slordige vrouwen de straat op. Maar, zoo waar als ik hier sta en voor drie centen mosterd in mijn potje

heb: ik woon hier al drie jaar in de steeg, en ik zeg met een woord van waarheid: nog nooit heb ik een drupje drank in hun huis zien komen. Den man heb ik nog nooit een kroeg zien binnegaan en de vrouw heeft gewerkt, tot ze er haast bij neerviel; en ze houdt haar boeltje bij elkaar, dat het een lust is, hoewel ze den laatsten tijd meer dan één stukje hebben moeten verkoopen. En je kunt er op aan, dat ze de huur betaald hebben, zoolang ze maar konden. Wel, me lieve mensch! liever zouden ze honger geleden hebben, dan dat ze niet betalen zouden. En nu op straat te worden gezet! 't Is wat te zeggen. Je moet toch maar ongelukkig zijn!”

„Ja,” zoo liet zich nu een derde hooren. „En nou wou ik wel, dat je de menschen eens

hadt kunnen zien en hooren in hun ongeluk. Ik woon naast ze, en ik heb met mijn eigen oogen gezien, of je het gelooven wilt of niet, dat ze gistermorgen nog heel welgemoed met hun drieën naar de kerk zijn gegaan, alsof er geen wolkje aan de lucht was. Ik heb zelf ze zien gaan, en terugkomen ook. En 's avonds . . . ja, je zou zoo denken, dat je niets als gelamenteer zou gehoord hebben. Maar neen, hoor! niets er van. Ze zaten het hoogste lied uit te zingen. Geen straatdeunen of zoo iets, maar Psalmen en Gezangen. Ik werd er koud van, toen ik het hoorde, wil je dat wel gelooven? En hooren kon ik het goed, want de muur tusschen Waarder zijn huis en het onze is maar heel dun. Als het stil is — en dat was het gisterenavond — en je wou nou bepaald eens gaan zitten

afluisteren, ik wed dat je alles zou kunnen hooren, wat er gesproken werd. En toen ik ze gisterenavond zoo hoorde zingen, toen zei ik nog zoo tegen mijn man: „Als je zóó zingen kunt, terwijl je weet, dat ze morgen het dak boven je hoofd zullen wegnemen en je op straat zullen zetten, dan ben je geen gewoon mensch.”

„Dan ben je een gelukkig kind van God, zou ik denken,” liet nu een oud vrouwtje, dat tot nog toe, evenals Sofietje van der Schram, stil had staan luisteren, zich hooren. „„Psalmen in den nacht” geeft God aan hen, die op Hem vertrouwen en in den nood zich aan Hem vasthouden. Kon je ook hooren, wát ze zongen?”

„Ja, hoor is, vrouw Donkelaar, wat ze allemaal zongen, dat weet ik niet zoo precies.

Ik heb nooit tot de fijnen behoord, dat weet je wel. Misschien was het wel heel gelukkig, als ik net eender was als Waarder en zijn vrouw; want dat moet ik zeggen: als *ik* zoo in het ongeluk kwam als zij, dan zou *ik* niet kunnen zingen. Vloeken en razen, ja, dat zou ik doen; maar zingen, neen . . . ik zou mijn ongeluk zóó niet kunnen dragen. Maar wát ze zongen . . . ja, één versje zongen ze meer dan eens, en den eersten regel heb ik daarvan onthouden. Het begint: „Zelfs vindt de musch”

„Zelfs vindt de musch een huis, o Heer!
De zwaluw legt haar jongskens neer
In 't kunstig nest bij Uw altaren.
Bij U, mijn Koning en mijn God,
Verwacht mijn ziel een heilrijk lot;

Geduchte Heer der legerscharen,
Welzalig hij, die bij U woont,
Gestaag U prijst en eerbied toont",

sprak de oude vrouw ernstig en eerbiedig. „Ja, juist, zóó was het," hernam de vorige spreekster. „En ik kan er niet anders van zeggen, dan dat het een heel mooi vers is, dat vers van die musch. Je zou zeggen: zoo'n klein beest, waar je nauwelijks naar kijkt, en die je bij honderden ziet. En die Waarder heeft het maar al over zoo'n musch. Ik stond er bij, toen ze met al hun hebben en houden op straat kwamen. Toen hoorde ik de vrouw tot haar man zeggen: „Nu gebeurt het toch, man! Nu staan we toch op straat. Nu hebben we geen huis meer." Maar Waarder greep haar hand en zei:

„Zelfs vindt de musch een huis." Wees stil, vrouw! Hij, die de musschen een huis doet vinden, zal ook ons een woning geven." Nu, ik vind het heel mooi en heel gelukkig om zoo te kunnen spreken; ik kan er niet anders van zeggen. Maar waar dat huis vandaan zal moeten komen, dat begrijp ik toch niet. Wie zal nu zoo in eens een heele familie in een huis zetten? En daarbij: menschen, die Waarder niet kennen, denken toch allicht, dat hij het er wel naar gemaakt zal hebben." „En dan zijn menschen toch ook geen musschen. Een nest is heel wat gemakkelijker gebouwd dan een huis, dat zeg ik maar. En wij menschen pikken ons brood toch ook niet van de straat op, maar moeten er hard voor werken; ik tenminste wel," hernam de eerste spreekster. „Dag, juffrouw!" En weg ging

zij, regelrecht naar het steegje, waar Waarder met zijn gezin en zijn weinige bezittingen op straat stond. „Zij moest het hare daar nog eens van hebben,” zei ze.

Sofietje had alleszwijgend aangehoord. Toen zij den winkel weer verliet, wierp ook zij een blik in het steegje. Zoowat in 't midden daarvan zag ze een groepje menschen staan, en zij begreep, dat in het midden van dien kring zich het ongelukkig echtpaar met hun zoon bevond, dat nu geen dak meer boven het hoofd had. Sofietje was een gevoelig meisje en daarom kon ze dat denkbeeld niet verdragen. Zij kwam luid schreiende thuis en sprak over niets anders dan over alles, wat zij in den kruidenierswinkel gehoord had. „Waarder? heet de man Waarder?” vroeg haar vader.

„Ja, Vader! duidelijk hoorde ik dien naam noemen,” zei Sofie.

„Wel, als dat dezelfde is, die vroeger op de fabriek arbeider is geweest, waar *ik* opzichter was, dan heb ik hem heel goed gekend. Hij was een van de beste en meest oppassende werklieden. Wel, wel, is die man nu tot zoo'n armoede gekomen? Dat is toch wat te zeggen! Op straat gezet te worden, dat is toch wel haast het ergste, wat iemand overkomen kan!”

„O Vader! kunnen *wij* ze niet in huis nemen?” vroeg Sofietje.

„Nee, lieve kind! dat zou in het geheel niet gaan. Wáár zouden wij ze moeten bergen? Ik zou het waarlijk niet weten,” riepen man en vrouw bijna te gelijk. En niet ten onrechte zeiden ze dit. Het bovenhuisje

was zeer bekrompen ; juist groot genoeg om het kleine gezin te bergen.

„En was de man zoo vol vertrouwen en geloof?” vroeg Van der Schram, en ontroerd herhaalde hij de woorden van het lied, dat den armen huisvader zoo vertroost en gesterkt had in diens uitersten nood.

„We kunnen ze niet in huis nemen. De ruimte laat dat niet toe,” zei juffrouw Van der Schram, „maar weet je, wat we wèl kunnen doen? We kunnen ze wat geld brengen, waarvoor ze voor één nacht ergens onder dak kunnen komen. Dan zijn ze toch voor vandaag alvast gered.”

„Ja, vrouw, doe dat,” zei de huisvader, terwijl hij opstond, om naar zijn werk te gaan, waarop hij nooit een minuut te laat wilde komen. Maar terwijl hij heenging, kon hij

aan niets anders denken dan aan het daklooze huisgezin en aan den man, die staande werd gehouden door die weinige woorden uit de Heilige Schrift. „Ze zijn een kracht Gods voor een ieder, die gelooft, die woorden; dat ziet men alweer,” dacht hij, terwijl hij haastig voortliep naar de plaats zijner werkzaamheden.

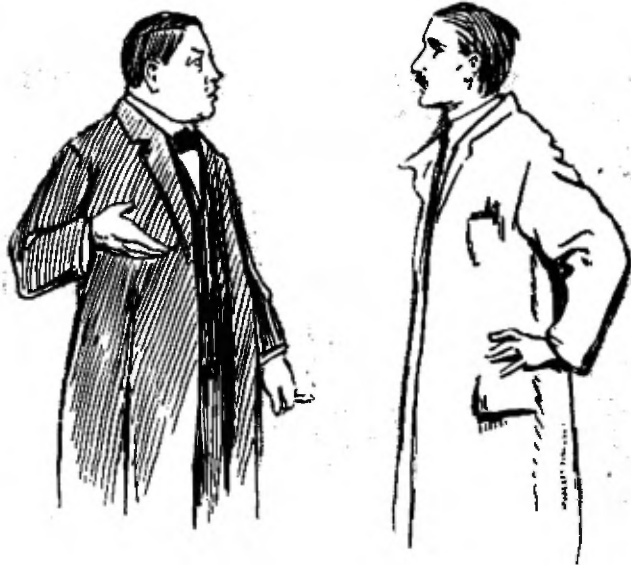
„Van der Schram!”

„Mijnheer!” antwoordde de aangesprokene, terwijl hij zich omkeerde en zijn patroon aanzag.

„Ik wou dat je mij helpen kondt. Ik zit voor een moeilijk geval.”

„Als ik u helpen kan, niets liever dan dat,” antwoordde de opzichter.

„Je moet weten: ik zoek menschen.”

Van der Schram lachte. Zijn patroon kon soms zoo kluchtig uit den hoek komen. „Me dunkt, mijnheer, die zijn er toch in over-

vloed,” zei hij.

„Ja ja, dat weet ik wel. Maar ik bedoel: ware menschen, weet je. Er heeft eens een wijsgeer geleefd, die liep er met een lantaarn naar te zoeken. Dat mocht ik ook wel doen, maar ik vrees dat het me niet helpen zou, en dat ik ze niet zou vinden.”

Wederom lachte de opzichter om dien inval van zijn patroon. Toen zag hij hem oplettend aan, in afwachting van te zullen hooren, welk soort van menschen mijnheer Erkers dan toch wel zocht.

„Je weet, Van der Schram, dat ik aan het bouwen ben geweest.”

„Jawel, mijnheer!” luidde het antwoord. Van der Schram wist dat niet alleen, maar hij had met eigen oogen het gebouw zien verrijzen, dat zijn patroon op zijn buitengoed

dicht bij zijn woonhuis had laten optrekken. „Nu, Zaterdagavond is dat huis geheel gereed gekomen, kant en klaar. Het is een lust om te zien. Zelfs de meubelen heb ik er in laten zetten; want ik had er aardigheid in, dat het heele huisje van binnen en van buiten nieuw zou zijn. Het nestje is klaar, maar . . . ik heb geen vogels.”

Toen de opzichter deze woorden hoorde, verspreidde zich over zijn gelaat een ernstige, maar te gelijk zeer blijde uitdrukking. „Wel een nestje . . . maar geen vogels,” herhaalde hij zacht bij zichzelf. En in het diepst van zijn hart deed hij, wat eenmaal de knecht van Abraham deed, toen deze zag, dat God zijn gebed letterlijk verhoord had, daar Hij de liefvallige Rebekka aan de waterfontein dezelfde woorden in den mond legde, waar-

mede hij God gebeden had (Gen. 24). Ook hij aanbad den Heer en zeide in zijn hart: „O, Heere God! Gij zijt groot en goeder-tieren. Gij toont te zijn een Hoorder der gebeden; die niet beschaamt allen, die op U vertrouwen.” Maar hardop sprak hij niet.

Hij wachtte, totdat zijn patroon alles zou gezegd hebben. En deze ging voort: „Nu moet ik menschen hebben voor dat nieuwe huis. Maar niet iedereen wil ik daar zien in-trekken. Ik zou het niet kunnen dulden, dat mijn nieuw huis niet goed en netjes bewoond werd. Alle menschen hebben hun zwak, en *dit* is nu *mijn* zwak. Een knap oppassend echtpaar, dat één of hoogstens twee kinderen bezit, zoek ik, om het te bewonen. Voor vrije woning, vrij groenten, vruchten, aard-

appelen, die mijn tuin in overvloed oplevert, en voor een weekloon bovendien, zou ik verlangen dat de man mijn zoon hielp in het verzorgen van den tuin en van de vruchtboomen. Het zou geen eigenwijze tuinman van beroep moeten zijn, die zich verbeeldt, dat hij alles weet, maar hij zou zich door mijn zoon moeten willen laten onderrichten en doen, zooals *hij* het zegt. Van de vrouw zou ik verlangen, dat ze iedere week een dagje, en zoo dikwijls als dat noodig mocht zijn, in ons huishouden als werkster dienst deed. Als ze er een jongen van een jaar of twaalf, dertien, bij bezaten, zou dat nog zooveel te beter zijn, want ook hij zou zijn werk op mijn buiten ruimschoots vinden. Zie je, Van der Schram, zóó'n familie kun je wel uitteekenen en beschrijven, maar haar

in levenden lijve tegen te komen, dat is wat anders. Waar vind ik een menschenpaar, dat al deze verlangde eigenschappen in zich vereenigt? Zei ik te veel, toen ik je vertelde, dat ik naar menschen zocht? Zoo'n man alleen, of zoo'n vrouw alleen, die zouden nog wel te krijgen zijn, maar juist zoo'n man en vrouw bij elkaar! Me dunkt: ik zal jaren noodig hebben, eer ik die vind. En ik kan geen jaren wachten. Ik zou ze *dadelijk* willen hebben, vandaag of uiterlijk morgen. Het is niet goed, als een huis leeg staat. Mijn zoon heeft dringend hulp noodig en mijn vrouw zegt gedurig: „Ik wou dat ik vlak bij ons een goede werkster had wonen en een vluggen boodschaplooper.”

Mijnheer Erkers had nu uitgesproken. Het was thans aan zijn opzichter om te ant-

woorden. En wat deze antwoordde, zal ik maar niet uitvoerig verhalen. Hij schilderde den toestand van het beklagenswaardig huisgezin, dat thans op straat was gezet. Hij vertelde van al de rampen, die man en vrouw buiten hun schuld waren overkomen. Hij beschreef het geloof en vertrouwen, dat den huisvader, te midden van zijn beproevingen, staande had gehouden, en eindigde met te zeggen, dat hij vast geloofde, dat God alles zóó bestuurd had, dat thans op bijzonder treffende wijze het geloovig gebed van Waarder heerlijk verhoord zou worden. Ook kon hij den heer Erkers de verzekering geven, dat Waarder oppassend, ijverig en gewillig was en zich stellig wel zou willen laten onderrichten in het tuinbouwwak, want hij kende den man nog zeer goed van vroeger,

en hij wist ook dat zijn vrouw netjes en zindelijk was en dat zij zelfs in haar armoede die goede eigenschap niet verloochend had. Al deze mededeelingen troffen den heer Erkers zeer. En tevens was hij verblijd, dat hij nu gevonden had wat hij zocht, maar wat hij gemeend had nooit te zullen verkrijgen: geschikte bewoners voor zijn mooi nieuw huis.

Terwijl dit gesprek gevoerd werd tusschen den heer Erkers en zijn opzichter, bevond Waarder zich met zijn vrouw niet meer op straat. Het oude moedertje, dat in den kruidenierswinkel het versje had opgezegd, waardoor Waarder zoo vertroost en versterkt was geworden, had onder het naar huis gaan gedacht: „Ik ben zelf ook wel arm; mijn huis is niet groot genoeg om er

een gezin in op te nemen, maar ik kon mijn ongelukkige burens toch wel eens even goeddoen. Ik zal doen wat ik kan. De Heiland heeft eens met lof gesproken over Maria, omdat zij deed wat zij kon. Ik zal aan Waarder vragen of hij met zijn vrouw en zoon bij me binnen wil komen, en dan zal ik koffie voor ze zetten en ze brood geven. Die arme stakkerds, ik heb zoo met ze te doen. Ik wou maar, dat ik ze beter helpen kon." Zoo gezegd, zoo gedaan. Zoo snel haar oude beenen het toelieten, strompelde vrouw Donkelaar het steegje in, drong zich door de menschen heen, die voor de verlaten woning de familie Waarder stonden aan te gapen, en was weldra vlak bij hen. „Kom met mij mee naar binnen, kom!" zei ze dringend, terwijl ze haar hand op den

schouder van vrouw Waarder legde. Waarder kende het oude vrouwtje wel, en

hij stond dadelijk op om haar te volgen en ook zijn vrouw deed hetzelfde. Maar Hendrik moest nog even wachten, want hij moest op straat op de meubelen blijven passen, totdat zijn vader hem zou komen aflossen. „Zie zoo, kom nu eens binnen,” sprak het oude vrouwtje Donkelaar. „Ik heb den heelen dag zoo aan je gedacht en zoo'n medelijden met je gehad. Het is een zware beproeving, die God je oplegt.”

„Het is het ergste wat een mensch overkomen kan,” snikte vrouw Waarder.

„Erg is het,” beaamde vrouw Donkelaar, „heel erg. Maar toch niet het allerergste: dat moet je niet zeggen. Er is nog een hemelsch Tehuis, buurvrouw! Dat weet je toch wel? En wie dáár ooit binnen mag komen, behoeft niet bang te zijn, dat hij daar

ooit zal uitgezet worden. Daar behoeft geen mensch ooit huur te betalen, daar zijn geen bankroeten, geen werkeloosheid, geen ziekte, geen achteruitgang meer. Dáár zullen alle zorgen voorgoed voorbij zijn. Dáár niet binnen te mogen komen . . . dat is het ergste, wat iemand overkomen kan.”

„O, vrouw Donkelaar! dat heb ik ook al zoo dikwijls in deze dagen tegen mijn vrouw gezegd,” antwoordde haar man in hare plaats. „En dat gelooft ze dan ook wel; want gelukkig weet ze, wien ze toebehoort. Maar, zie je, ze laat zich wat te veel door de zorgen van het leven neerslaan; dat is zoo jammer en zoo ongelukkig voor haar. Al schijnt de zon niet, daarom is ze er toch wel. En al laat God het nu met ons ook zóó ver komen, dat we onder zijn blooten hemel

staan, toch blijf ik gelooven, dat Hij voor ons zorgen zal."

„Je hebt altijd gezegd: „Zelfs vindt de musch een huis, o Heer!" Maar nu zijn de musschen toch gelukkiger en er veel beter aan toe dan wij. Zij hebben hun nest, waaruit ze niet verjaagd worden, en ons huis is weggenomen, wij hebben geen dak. Wij staan nu toch op straat onder den blooten hemel. God zorgt voor de musschen beter dan" Maar vrouw Waarder sprak niet verder. Ten eerste, omdat vrouw Donkelaar juist op dat oogenblik een paar dikke boterhammen en een lekker kopje dampende koffie vóór haar neerzette. Dát kregen de musschen toch niet, en het gezicht daarvan wekte den eetlust op van de zwaar beproefde vrouw, maar tevens maakte het haar beschaamd. Want

wat haar man gezegd had, was waar: zij had altijd met geheel haar hart geloofd in haar hemelschen Vader en in Zijne groote liefde, die haar zelfs het beste en liefste, dat Hij bezat: Zijn eenigen geliefden Zoon, niet onthouden had; en zou Hij haar met Hem dan niet *alle* dingen schenken? Moest het geloof aan Zijne liefde bezwijken, zoodra het water aan de lippen kwam; en moest het alzoó blijken, dat zij het rechte geloof toch eigenlijk nooit bezeten had? Het is zoo gemakkelijk om in dagen van voorspoed te gelooven in en te spreken van Gods Vaderzorg en liefde; maar wat beteekent dat geloof, als het geen stand houdt in bange dagen van beproeving en druk? Dat alles bedacht vrouw Waarder, toen zij daar opeens die lekkere boterhammen vóór zich zag staan,

waarin zij zoo'n trek had, want in de laatste dagen was „Schraalhans" kok bij haar geweest. Zij brak haar woorden af, ook omdat zij zag dat er een meisje met Hendrik stond te praten, een net aangekleed meisje, en dat Hendrik haar op de deur van vrouw Donkelaar wees. Het meisje richtte terstond haar schreden naar de deur, ze tikte aan; en toen zij gehoord had, dat er „binnen" was geroepen, trad zij de kamer in.

„Bent u Waarder?" vroeg zij, terwijl zij Waarder met een verlegen lachje aanzag. „Jawel," antwoordde deze.

„Dan moet ik u *dit* geven. Moeder wil volstrekt niet hebben, dat ge vannacht zonder dak zoudt zijn," sprak Sofie, terwijl zij Waarder een klein pakje gaf, waarin zich eenig zilvergeld bevond. „En morgen zullen we

weer verder zien. Voor vannacht zijt ge nu toch vast geholpen, nietwaar?"

„Nu, vrouw! wat zeg je daar wel van? Heb ik het je niet gezegd?" kon Waarder niet nalaten uit te roepen, zelfs nog vóór hij Sofietje bedankte. „Zie je nu wel, hoe God voor ons zorgt?"

„Ja, ik zie het," zei vrouw Waarder be-wogen, en ze begon weer te weenen, doch nu niet meer van droefheid en zorg, maar omdat ze berouw had over haar ongeloof. „Zal je je moeder vriendelijk bedanken?" vroeg vrouw Waarder.

„O, daar komt Vader ook aan!" riep Sofietje opeens uit. „Hé, wat zou hij hier komen doen? Hij komt nooit zoo vroeg van zijn werk."

Met haastige stappen naderde Van der

Schram, nadat ook hij zich den weg had laten wijzen door Hendrik, die nog altijd bij de meubelen stond en er zich over verwonderde, dat eerst een meisje en daarna een heer, dien hij wel van aanzien zoowat kende, naar zijn ouders hadden gevraagd. Hij zou ook wel graag bij vrouw Donkelaar zijn binnengegaan, veel liever dan daar op straat te moeten blijven staan als een voorwerp van ieders nieuwsgierigheid. Maar hij moest zijn ongeduld bedwingen.

Van der Schram verkeerde in een zeer blijde stemming. Er bestaat geen grooter vreugde, dan te mogen ondervinden, dat God Zijn Woord waarmaakt, en bringer te mogen zijn van een goede boodschap. Zoodra hij bij vrouw Donkelaar was binnengekomen en daar het echtpaar zag, dat in zoo grooten

druk verkeerde, had hij wel dadelijk het lied willen aanheffen: „Zelfs vindt de musch een huis, o Heer!” Hij bracht immers de blijde tijding, dat ook voor deze arme menschen een huis gereed stond; een mooi nieuw huis, waarin zich alles bevond wat zij noodig hadden.

„Zeg, Waarder!” zoo begon hij. „Ken je mij niet meer van vroeger?”

„Wel zeker,” antwoordde Waarder, nadat hij den spreker had aangezien. „U was opzichter bij mijnheer Dekkers. Toen ik daar werkte, voordat het ongeluk kwam, zag ik u bijna allen dag. Ik herinner me u nog heel goed.”

„En ik herinner mij jou ook heel goed, Waarder! En ik moet je zeggen, dat ik er erg mee te doen heb, dat je tot zoo'n armoede

bent gekomen. Wie had dat kunnen denken van zoo'n fikschen oppassenden kerel als jij altijd geweest bent! Gods weg is vaak in het duister en dat is *hier* óók wel het geval." „Maar God ontsteekt in de duisternis wel eens het licht, mijnheer! En dat heeft Hij ook voor *mij* gedaan."

„Kom, dat is gelukkig, dat is een heerlijke troost voor je. Heb je waarlijk in deze dagen van beproeving het geloof mogen behouden, dat God voor je zorg zal dragen, en dat Zijn daden wijs en goed zijn?"

„Ja, mijnheer! dat heeft God mij genadig doen behouden. Dat is mijn eenige troost en steun geweest. Zonder dat geloof had ik alles waarlijk niet kunnen dragen. Was het niet een liefderijke en wonderlijke beschikking van mijn hemelschen Vader, dat mijn

zoontje gisteren op de Zondagsschool juist dat versje leeren moest: „Zelfs vindt de musch een huis, o Heer," en den tekst: „Worden niet vijf muschkens verkocht voor twee penningkens? En niet een van die is voor God vergeten. Ja, ook de haren uws hoofds zijn alle geteld. Vreest dan niet, gij gaat vele muschkens te boven?" Was het niet, alsof Hij ons daardoor staande wilde houden? En dat heeft Hij ook gedaan. Hij heeft Zijn woorden waar gemaakt. Zie maar, hoe Hij voor ons zorgt!" En Waarder wees bij deze woorden op de boterhammen en de koffie en op het geld, dat Sofietje gebracht had.

„Maar uw hemelsche Vader, die de muschen voedt, en die zooveel te meer Zijn kinderen verzorgt, heeft nog meer te geven,

dan wat daar vóór u staat. Waarder, uw geloof in Hem is niet beschaamd. Boven bidden en denken heeft Hij voor u gezorgd. Nog voordat er besloten was, dat ge uit uw huis gezet zoudt worden, was men al bezig om een nieuwe woning voor u te bouwen. Een fonkelnieuw huis, keurig en netjes in orde, van alles voorzien, in een gezonde, schoone en landelijke streek staat thans voor u gereed. Een werkkring voor uzelf, uw vrouw en zoon, juist voor u allen geschikt, wacht u ginds, en ruimschoots zult ge uw brood daardoor kunnen vinden. Dat alles heeft Gods liefderijke zorg voor u gereed gemaakt. Ge behoeft slechts met me mee te gaan; de meubelen, die daar op straat staan, in te pakken of te verkoopen, en nog vanavond zijt ge onder dak."

Waarder had op God vertrouwd en verwacht, dat Hij hem eerstdaags, zij het ook na veel moeite en teleurstelling, wel het een of ander werk zou hebben doen vinden, waardoor hij weer in staat gesteld zou worden een woning te huren. Maar wat hij nu hoorde, bracht hem in een toestand, waarbij hij zijn oogen moest uitwrijven. Hij wist niet goed, of hij wakker dan wel in het land der droomen verzeild was. Die verandering was al te groot, dat vooruitzicht al te mooi. Op straat te worden gezet, onder den blooten hemel te moeten verkeerren, — „het was het ergste, wat iemand overkomen kon" had zijn vrouw gezegd; en nu op eens zich een huis — een mooi, pas gebouwd huis — geopend te zien; een werkkring te krijgen; alle zorgen verbannen, dat

was bijna te veel voor hem; hij kon den vollen omvang van dat geluk niet indenken. Toen Van der Schram echter het gesprek mededeelde, dat zijn patroon een uurtje geleden met hem had gevoerd; toen hij Waarder uit naam van den heer Erkers voorstelde dadelijk met hem naar het kantoor mede te gaan, om zelf met zijn patroon nader te spreken, begon de heerlijke waarheid duidelijker tot hem door te dringen. Maar woorden kon hij nog niet vinden. God las den diepen, onuitgesproken dank van zijn hart:

„Loof, loof den Heer, mijn ziel, met alle krachten;
Verhef Zijn Naam, zóó groot, zóó heilig te achten.

Och, of nu al, wat in mij is, Hem preez'!
Loof, loof, mijn ziel, den Hoorder der gebeden,
Vergeet nooit één van Zijn weldadigheden,
Vergeet ze niet; 't is God, die ze u bewees!"

De heer Erkers zei dienzelfden avond meer dan eens tot zijn vrouw, terwijl hij vergenoegd in zijn handen wreef: „Wel, wel, dat is mij nog maar zelden gebeurd, dat ik zoo opeens vond, wat ik zocht. „Menschen" heb ik gevonden!"

En de heer Erkers beleefde veel genoeg van zijn „vondst". Waarder, die erkende weinig of geen verstand van het tuinmansvak te bezitten, was de rechte man voor den jongen mijnheer. Spoedig leerde hij zijn werk verstaan, en dat werk in de gezonde buitenlucht gaf hem weldra zijn vroegere krachten terug. Ook vrouw Waarder werd weer sterk en gezond in deze landelijke omgeving. Haar „nestje", zooals zij haar mooi nieuw huis het liefst noemde, werd de gelukkigste en schoonste plek op aarde voor haar. Voor

mevrouw Erkers werd zij een onmisbare hulp. Ook Hendrik vond ruimschoots zijn werk op het groot buitenverblijf, want de jonge mijnheer kocht maar steeds grond aan, waarop nieuwe vruchtboomen moesten worden aangekweekt en verzorgd. Vader en zoon verkregen onder de leiding van den bekwamen mijnheer Erkers een groote be-
drevenheid in tuin- en boomkweekerswerk en deze arbeid beviel den vader nog veel beter dan zijn vroeger werk.

Op stille zomeravonden kon men uit de tuinmanswoning door het open venster, dat door klimop en kamperfoelie was omgeven, menig lied hooren weerklinken. Die liederen

stegen vol dankbaarheid tot God omhoog, die alles zoo wèl had gemaakt, en die boven bidden en denken hun al het noodige had geschonken. Maar onder al die liederen bleef het lievelingslied van vader, moeder en zoon toch altijd:

„Zelfs vindt de musch een huis, o Heer!
De zwaluw legt haar jongskens neer
In 't kunstig nest bij Uw altaren.
Bij U, mijn Koning en mijn God,
Verwacht mijn ziel een heilrijk lot;
Geduchte Heer der legerscharen,
Welzalgig hij, die bij U woont,
Gestaag U prijst en eerbied toont.”